

Kuntoutusalan ammattilaisten toiminta koronatilanteen aikana

Outi Töytäri

Kuntoutusalan asiantuntija

outi.toytari@tehy.fi

Twitter: @outi_toytari

Rajoitustoimet koronatilanteen aikana

Hallitus on suositellut välttämään tarpeetonta liikkumista, kokoontumista ja fyysisiä kontakteja.

Kaikkien rajoittamistoimien tarkoituksena on hidastaa koronavirusepidemian leviämistä ja suojella riskiryhmiin kuuluvia.

Lähikuntoutus sisältää altistumisriskin, joka koskee asiakasta/potilasta, palveluntuottajaa ja heidän läheisiään.

Osa kuntoutuksen asiakkaista kuuluu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemiin riskiryhmiin iän tai perussairauksien takia.

Tasapainoilua rajoitustoimien ja tarpeellisten kuntoutuspalvelujen toteuttamisen välillä

Sosiaali- ja terveysministeriön [ohje](#) 20.3.2020: Covid-19 aiheuttaman poikkeustilan huomioiminen perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toiminnassa

Kuntien on turvattava asiakkaiden oikeus saada tarvitsemansa perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yksilöllisiä tarpeita vastaavasti.

On kiinnitettävä erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin asiakkaisiin.

Tartuntatautilaki ei oikeuta lakkauttamaan yksittäistäkään sosiaali- tai terveyspalvelua kokonaisuudessaan.

➤ mm. mielenterveyttä tukevat, terveyttä edistävät ja kuntouttavat palvelut.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Perusterveydenhuolto, terveyden ylläpitäminen

On tärkeää, että perusterveydenhuollon toiminta jatkuisi mahdollisimman normaalisti.

Potilaiden määrän ollessa maltillinen ja henkilökunnan ollessa töissä, perustason toimintoja ei tule tarpeettomasti vähentää.

Kiireettömän hoidon määräajoista voidaan poiketa, jos resurssit eivät riitä infektio-tilanteen hoitamiseen.

Tulee tarjota kansalaisille myös ennaltaehkäisevää ja kiireetöntä hoitoa, jotta väestön terveys pysyy yllä.

Perusterveydenhuollon hyvällä ja riittävän laajalla toiminnalla taataan erikoissairaanhoidon mahdollisuus hoitaa vaativat potilaat.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Kotihoito

Kotihoidon ja muun hoidon jatkuvuus sekä hyvinvoinnin ja toimintakyvyn turvaaminen tulee jatkua myös poikkeusoloissa.

lääkkäiden kotihoitoa koskeva ohjeistus soveltuu myös muiden haavoittuvassa asemassa olevien riskiryhmien, kuten vammaisten henkilöiden, kotihoidon, asumisen palvelujen ja henkilökohtaisen avun järjestämiseen.

Toimintakyvyn tukeminen poikkeusoloissa ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon toimintayksiköissä

Sosiaali- ja terveysministeriön [ohje](#) ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon toimintayksiköille 9.4.2022. Sovelletaan sosiaalihuollon toimintayksiköissä, jotka tarjoavat ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa ja joiden asiakkailla on kohonnut riski tartunnalle, kuten ikääntyneet henkilöt (hoivakodit) ja riskiryhmiin kuuluvat vammaiset henkilöt (asumiyksiköt).

- Asiakkaille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää heidän tarvitsemansa palvelut ja toimintakykyä sekä hyvinvointia ylläpitävät toiminnot.
- Vierailukiello ei koske välttämättömiä kuntoutuspalveluja kuten fysio- ja toimintaterapiapalveluja.
- Lähikuntoutusta käytetään silloin, kun se on erityisen tarpeellista. Etäkuntoutus on ensisijainen vaihtoehto. Ryhmätoimintoja tulee välttää.
- Tärkeää on myös toteuttaa ja mahdollisuuksien mukaan lisätä toimintakykyä ja hyvinvointia edistävää toimintaa toimintayksikön omana toimintana hyödyntäen monipuolisesti yksikössä työskentelevän henkilöstön osaamista.

Blogit – Outi Töytäri, Tehy

Hoivakodin asukkaiden toimintakyky vaarassa laskea eristyksessä –
fysioterapiaa hyödynnettävä. [Blogi](#) 8.4.2020

Kuntoutusta tarvitaan kriisitilanteen aikanakin. [Blogi](#) 25.3.2020

Voivatko yksityiset terveydenhuollon yritykset, kuten hierojat ja fysioterapeutit, jatkaa toimintaansa normaalisti koronatilanteesta huolimatta?

Aluehallintoviranomaiset:

Suosittelavaa on, että asiakastapaamisia rajoitetaan tilapäisesti, jos vain mahdollista.

Jos asiakkaan terveydentilan kannalta välttämätön asiakastapaaminen joudutaan järjestämään, on tärkeä huolehtia asianmukaisista suojaustoimista.

Erityistä varovaisuutta tulee noudattaa riskiryhmiin kuuluvien asiakastapaamisissa.

Etäterapiaan ohjeistusta

Kelan kuntoutus

Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen terapiat

Kela suosittaa läsnäkuntoutuksen keskeyttämistä ja kuntoutuksen toteuttamista etäkuntoutuksena, jos se on mahdollista.

- Yksilöterapiat järjestetään etäterapioina, jos se sopii asiakkaalle ja terapeutille
- Etäkuntoutuksen käytöstä ei tarvitse erikseen ilmoittaa Kelaan.
- Huomioitava lapsen vanhemman läsnäolon tarve terapiassa
- Etäterapiaa ei voi käyttää ratsastusterapiassa eikä allasterapiassa.
- Ryhmäterapiat suositellaan keskeytettäväksi.
- Yksilöterapioida on mahdollista toteuttaa myös kasvokkain – palveluntuottajan ja asiakkaan sovittava yhdessä

Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen yksilöterapiat - ohjeistusta

Palveluntuottajan ja asiakkaan on sovittava kuntoutuksen jatkamisesta yhdessä.

On arvioitava koronavirusinfektion leviämiseen liittyvät riskit ja huolehdittava tehostetusta hygieniasta ja muusta tarpeellisesta suojautumisesta.

Palveluntuottajalla ei ole velvollisuutta järjestää kuntoutusta kasvokkain eikä asiakkaalla ole velvollisuutta osallistua kasvokkain tapahtuvaan kuntoutukseen.

Jos palveluntuottaja ei toteuta kuntoutuspalvelua epidemian aikana, asiakas voi valita toisen palveluntuottajan.

Tarvittaessa kuntoutuspäätöksen voimassaoloa voi pidentää.

Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen yksilöterapiat -lisätiedot

<https://www.kela.fi/-/kelan-kuntoutuspalvelujen-toteuttaminen-koronavirusepidemian-johdosta>

Usein kysytyt [kysymykset](#)

[kela.fi/yhteistyokumppanit-kuntoutuspalvelut-ajankohtaista](https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-kuntoutuspalvelut-ajankohtaista)

Palveluntuottajien kysymykset sähköpostitse: kuntoutuspalvelut_muutokset@kela.fi

**Huomioita fysioterapeuttien
työtilanteesta koronatilanteen aikana –
perustuu edutapauksiin, verkostoihin
ja someen**

Huomioita : julkinen sektori

- Erikoissairaanhoidossa, sairaaloissa normaalisti töitä
- Avopuolella vähentynyt, fysioterapeuttien siirtoja suunniteltu hoivapuolelle
- Apuvälinepalveluissa normaalisti töitä tai hiukan vähennystä. Miten suojautua?
- Ohjeistus (valtakunnallinen, alueellinen) puutteellista. Ohjeissa alueellisia ja paikallisia eroja

Huomioita: Työterveyshuolto

- Osassa työterveydenhuollossa asiakkaita normaalisti
- Työpaikkakäynneissä selkeä lasku

Huomioita: Yksityinen sektori

- Joillain asiakkaita lähes normaalisti (yl. Kelan kuntoutusasiakkaita); paljon siirrytty etäterapiaan, osin lähiterapiaa, ryhmät peruttu
- Psykofyysinen terapia jatkuu lähes normaalisti pääasiassa etänä, Kelan ja kuntien asiakkaita
- Monella työt vähentyneet jonkin verran tai paljon. Toteutetaan paljon etäterapiaa, mutta myös lähiterapiaa, ml. manuaalisia käsittelyjä myös, osa terapioidista ulkona.
- Joillain asiakasmäärä tipahtanut muutamaaan, joillain yksi asiakas päivässä
- Jotkut keskeyttäneet toiminnan; tules-asiakkaat eivät halua tulla, kun tekevät etätöitä / ei Kelan asiakkaita / asiakkaat yli 70 v
- Organisaatioilla (Kela, shp:t, tk:t) keskenään erilaisia ohjeistuksia; esim. saako tehdä lähiterapiaa/etäterapiaa?
- Mistä hankkia suojavaarusteet? Tartunnan saamisen pelko!

Huomioita: Kotikuntoutus

- Kotikuntoutuksessa työtä tehdään vähän, vain akuutit, kotiutuvien arviointikäynnit
- Käyntiin tarvitaan asiakkaan lupa
- Osin etäkuntoutusta
- Suojavarusteiden puute estää työn tekoa
- Fysioterapeutit, kuntoutusohjaajat suorittaneet lääkeosaamisen verkko-opintoja
- Lisäksi lähihoitajan tai hoiva-avustajan tehtäviä

Huomioita: Hoivakodit

- Osin hoivakotikäynnit normaalisti
- Osin keskeytetty yksityisten/ julkisten käynnit kokonaan – fysioterapeutilla vierailijan status?!
- Osin käynnit muutettu fysioterapeuttien käynneistä fysioterapeuttien hoitajakäynneiksi
- Pulaa suojavälineistä

Huomioita: Lomautukset, irtisanomiset

- Lomautuksia paljon kuntoutuslaitoksissa ja isoissa fysioterapiaketjuissa
- Lomautuksia pienillä yrittäjillä. Syinä: ei pääsyä palvelutaloihin, Kelan palveluihin ei hankittu etämahdollisuutta, kaupungin ostoterapiat tauolla, tulespuolella ei asiakkaita, ei terapioita riskiryhmäläisille
- Osittain lomautettuna, välillä 2-3 pvä töitä
- Jotkut hakeutuneet toisiin töihin
- Myös irtisanomisia

Huomioita: Ratkaisuehdotuksia fysioterapeuteilta mm.

Etäterapiaa!

Kotikäynnit

Terapia ulkona

Uusia innovaatioita

Yksityissektorilla soittelu asiakkaiden perään

Suunnittelu- ja kehittämistyöt

Luottavaista odottelua, että tilanne muuttuu ja asiakkaita on taas. Etätyöt ja niskakivut

Työskentely lähihoitajan tehtävissä väliaikaisesti

Muun toiminnan perustaminen, ruokakuljetukset

Voiko työnantaja käskää fysio- ja toimintaterapeutin, kuntoutusohjaajan tms. suorittamaan lääkehoidon verkkokurssin ja tentin?

- Voidaan joutua siirtämään muunlaisen työhön, esim. kotihoitoon
- Työnantaja voi määrätä työntekijän suorittamaan lääkehoidon verkkokurssin ja siihen liittyvän tentin.
- Lääkehoitoa ei saa toteuttaa ilman voimassa olevaa, säännöllisesti uusittavaa lääkelupaa
- Edellyttää, että työntekijän täytyy opiskella työnantajan osoittamat verkkokoulutusmateriaalit, suorittaa hyväksytysti kurssiin liittyvä tentti/tentit ja suorittaa hyväksytysti työyksikön lääkehoitosuunnitelman mukaiset kliinisen työn näytöt.
- Lääkehoitoon kouluttamaton työntekijä (vaikka hänellä on lääkelupa) ei saa jakaa lääkkeitä esimerkiksi dosetteihin valmiiksi, vaan ainoastaan antaa potilaalle/asiakkaalle valmiiksi jaettuja lääkkeitä ohjattuna.
- Lääkehoidon toteuttamisesta vastaavat ensisijaisesti sairaanhoitajat ja lähihoitajat.

Etäkuntoutus

Digiloikka etäkuntoutukseen

Kuntoutuspalveluissa on vauhdilla siirrytty lähipalveluista etäpalveluihin!

Innovatiivisia ratkaisuja!

Yksilölliset asiakaskontaktit, sama palvelu useille, striimaukset

Osalla etäkuntoutus toimii jopa paremmin kuin lähipalvelu. Esim. intensiivisyys, jakamaton huomio, asiakkaan näkeminen kokonaan eri suunnilta.

Kosketus jää pois – onko merkitystä?!

Vaatii läheisten osallistumista ja jaksamista: lapset, henkilöt, jotka toimintavajausten takia tarvitsevat muiden apua, kognitio

Kaikilla asiakkailla ei ole tarvittavia välineitä ja osaamista

Tietoturvasta – ja suojata huolehdittava! Yksityisyys, esim. videoitaessa

Yksityiset palveluntuottajat eivät tarvitse erikseen lupaa etäterapiaan AVI:lta tai Valviralta

Etäkuntoutus - Kela

Etäkuntoutus tulee toteuttaa Valviran ohjeen mukaisesti.
www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat/potilaille-annettavat-terveydenhuollon-etapalvelut

Tietoturvan ja –suojaan takia asiakkaan tunnistamisen tulee perustua vahvaan sähköiseen tunnistamiseen tai vastaavaan luotettavaan menetelmään, joka on todennettavissa jälkikäteen

Etäkuntoutuksen käytöstä ei tarvitse erikseen ilmoittaa Kelaan.

Kela –etäkuntoutus - palveluntuottaja

- Arvioi yhdessä asiakkaan kanssa etäkuntoutuksen soveltuvuus
- Asiakas kokee etäkuntoutuksen itselleen toimivaksi ja kuntoutumista edistäväksi
- Asiakas voi luottaa henkilöstön osaamiseen ja siihen, että tietoturvasta huolehditaan
- Asiakas saa riittävän ohjauksen käytettäviin menetelmiin ja tarvitsemansa tuen etäkuntoutuksen toteutukseen.

<https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-kuntoutuspalvelut-ohjeita-palveluntuottajille-etakuntoutus#eka-kysym-4>

Kelan etäkuntoutus - lisätiedot

[Etäkuntoutuksessa käytettävä teknologia \(pdf\)](#)

[Suositus Kelan etäkuntoutuksessa hyödynnettävistä alustoista \(pdf\)](#)

[Katso video etäkuntoutuksen jalkautumisesta Kelan kuntoutuspalveluihin. Puheenvuoro palveluntuottajien johdon yhteistyöpäivässä 21.1.2020, pituus 36 min \(YouTube\)](#)

Lisätietoja etäkuntoutuksesta

[Kokemuksia](#) etäkuntoutuksesta, Kelan etäkuntoutushankkeen tuloksia. Anna-Liisa Salminen ym. Kela 2019

Etäkuntoutus –[kirja](#). Salminen ym. Kela 2016

Etäohjaus- sovelluksen kehittäminen fysioterapian yksilöohjauksessa, Hanssi Juhana Härmä, [Opinnäytetyö](#) 2017 .

Kelalaisten [blogi](#) etäkuntoutuksesta

Etäfysioterapian vaikuttavuudesta [tutkimusartikkeleita](#)

Asiakaskokemus: <https://yle.fi/uutiset/3-11296772>

Facebook-ryhmä: Ideoita etäfysioterapiaan – kannattaa liittyä, jos aihe kiinnostaa

Tehyn kuntoutusalan opintopäivät

6.-7.11.2020

Helsinki, Radisson Blu Seaside Hotel

Aiheina:

Terveyden edistäminen

Vuorovaikutus ja kohtaaminen terapiassa

<https://www.parastaaikaa.fi/>

Parasta aikaa

7.10.2020

Tampere-talossa

Ikääntyvien hyvinvointi • Moniammatillinen koulutustapahtuma

Kiitos!

outi.toytari@tehy.fi

